

STPŽP

V+VI+H+R+J+U

Posamezna števil. Din 150

List izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu

Naročnina mesečno 3 Din

Uredništvo in uprava:

Ljubljana,
Miklošičeva 5
Uradne ure od 11—12 dop.
Ček. rač. SDZ,
Ljublj. 11.171

Štev. 15.

Ljubljana, 1. aprila 1935

Leto I.

Znamenje križa

torej Kristus žrtev tragičnih zapletljajev, ampak junak prostovoljne, samohotene žrtve.

Višek te junaške žrtve je izražen v onem, nam tako težko umljivem bolestem kriku: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?« Za hip je otemnelo v Njegovi duši gledanje Boga, ki ga je vse življenje napajalo z neizčrpnim optimizmom in pogumom »V gledanju Nevidnega je vzdržal (vse težave)« (Hebr. 1, 27). Ta Njegova edina opora, ta Njegova tajna »hrana« mu je bila zdaj odmaknjena. Na nebu otemnelo solnce je bila le slabotna slika te notranje groze, izražene v besedah »O Bog, zakaj si me zapustil?« Pa tudi to neizmerno bridkost je moral Kristus prestati, da je mogel doživeti na sebi vso nesrečno usodo grešnika, saj je človek z izvirnim grehom izgubil gledanje Boga in grešnik je v bistvu zato grešnik, ker je od Boga ločen.

Ta prostovoljna žrtev Kristusa je elementarna oznaka Njegovega trpljenja in je pravzor in pravir pravega junaštva. S pogledom na ta pravzor so se tisoči slabiči dvignili v junake ter se samozavestno borili za svobodo vesti in vere proti tiranom vseh časov. S pogledom na Križanega so tisoči v vseh dobah zapuščali svet in se v junaški samoopovedi skrili v samoto in puščavo; s pogledom na Njegovo nepojmljivo ljubezen so se tisoči posvečali ljubezni do bližnjega ali se borili v javnem življenju za Njegova načela.

Končno so našli nešteti nepoznani, vsakdanji junaki v Njem moč, da so vzeli vsakdanji križ nase in vdano pretrpeli vsakovrstne nadloge in bolezn.

Križ ima torej svoje vzvišeno poslanstvo, ob njem se vkreše iskra energije in silne volje. Največjo zmago pa slavi križ nad grobom in smrtjo.

Paganska poezija stoji ob grobu kot génij s povešeno in pogašeno bakljo. Znanost govori o neumrljivi slavi in časti imena rajnih med ljudmi, a od njihove osebe za znanost ne preostaja drugo kot kosti v grobu.

Križ pa ima novo, radostno besedo: Iz groba in njegovih tmin je vstal Zveličar v povečanem telesu in za Njim vsi, ki so križ nosili za Njim.

Zato poje velikonočna pesem:

O smrt, kje je zmaga tvoja?
Premagana je vsa trohnoaba.

Karkoli si je mogla izmisliti človeška podlost in karkoli je mogla izbruhniti iz sebe človeška zloba, je zadelo Kristusa v njegovem trpljenju.

Tri leta je občeval z ljudmi deleč neštete dobrote na duši in telesu; nikogar ni odpustil brez tolažbe; celo ljudje, ki jih je ljudstvo že bilo obsodilo kot nepoboljšljive ali zakrknjene, kakor prešustnica Magdalena, grabežljivi carinar itd., so našli v Kristusu milega prijatelja. Svet je torej dobro poznal Njegovo ljubezen.

Kljub temu je doživel to-le: Izdal in prodal ga je apostol Judež, zatajil ga je prvak apostol Peter, udaril ga je surovi hlapec, smešila, opljuvala, bila v obraz ga je druhal vojakov in hlapcev, izročili so ga paganski oblasti veliki duhovni, namestniki Boga Jave, obsodil ga je na smrt cesarjev namestnik Pilat, norčeval se je iz Njega razuzdani galilejski kralj Herod, bičali so ga rimsko-paganski biriči, s trnjem kronali rimski vojaki, na križevem potu ga je spremljala številna kričava množica ljudstva, obleko so si razdelili rimski sužnji in najemniki, oni so ga tudi pribili na križ in ga postavili med dva razbojnika.

V čem je najgloblji razlog za vse to? »Radi nas in našega odrešenja je vzel nase vse naše slabosti in pregrehe«, da Bogu nudi zadoščenje za našo krivdo in naš dolg. Prostovoljno je to storil, kajti nihče mu ni mogel vzeti življenja, on sam ga je svobodno žrtvoval. Ni

OBZORNIK

Kaj piše bivši framacion? Albert Vigneau, bivši veliki mojster »Velike francoske lože« in zastopnik lože »Maurice Berteaux« in »Eleusis« je poslal listu »Le Maroc Catholique« pismo, v katerem govori o sebi kot framacionu in o razlogih, ki so ga privedli do izstopa. V pismu pravi: »Že več let sem se slabo počutil v atmosferi framacionskih lož. Bil sem prevaran. Brž sem spoznal, da je laž, kakor prikazujejo družbo kandidatu, ki hoče pristopiti, češ da je to družba svobodnih meščanov lepega vedenja in zdravih sodb, ki iščejo resnico na vseh področjih: moralnem, filozofskem, znanstvenem, ekonomskem i. dr. Laž! V framacionskih delavnicah ni filozofskega pouka, v njih se ne vzgajajo ljudje dostojni tega imena, nasprotno, v njih se največ dela na političnih intrigah, antiklerikalizmu, laicizmu v najslabšem pomenu besede. Domovina je nesmisel, Bog fikcija. Dolgo sem upal, da bom mogel popraviti te pokvarjene kroge; poskušal sem ustanoviti ložo, kjer bi prejeli višje in filozofske nauke, a ni mi uspelo. Nakopal sem si samo mnogo sovražnikov. — Napadal sem v ložah protiverski in protidomovinski pokret, a to je izzvalo pravo besnost. 18. februarja je izredni konvent proti pravilom sklenil, naj se izključijo vsi, ki pripadajo kaki patriotski organizaciji ali simpatizirajo z njimi; med nje sem spadal tudi jaz. Na tak način ne postopajo niti s tistimi, ki so zapleteni v afero Stavisky. Dobro mi je znano, da tudi v tej aferi najbolj kompromitirani niso izključeni iz framacionskih lož.«

»Kulturno« gibanje Nemcev v Jugoslaviji. Svabsko-nemški »Kulturbund« ima v Jugoslaviji včlanjenih 129 nemških »kulturnih« organizacij in sicer v Banatu 34, v Bački 39, v Hrvaški in Slavoniji 40, v Sloveniji 10, v Baranji 3 in v Belgradu 3. Zveza nemških sportskih društev šteje 34 članic, Posebno pažnjo posvečajo mladini, ki je organizirana v 102 mladinskih društvih. — Bibliotek imajo Nemci v Jugoslaviji 114.

Njihova pevska zveza šteje 36 pevskih društev. Zanimivo je, kako vsa nemška javnost budno pazi na nemško šolstvo v naših krajih. Za vsako penzionirano učiteljico vedo in o najzakotnejši manjšinski šoli so do polankosti poučeni. Ali naša javnost ve, kako je s slovenskimi šolami na Koroškem? Koliko je tam zavednih slovenskih učiteljev?

Prof. Koellreuther, strokovnjak za državno pravo, je izjavil v nekem predavanju v Kolinu: Kdor postane brezverec, se tudi izkorenini iz naroda. Odnos religije do države je eden najvažnejših problemov sedanosti.

UNIVERZA

Občni zbor Akademске zveze. Akademška zveza, matica vseh kat. akademskih društev, je tekom zadnjih par let močno utrdila ugled slovenskih katoliških akademikov na naši univerzi. Važnost organizacije kot je Akad. zveza pa je zlasti v tem, da potrebe časa po enotnih, načelnih smernicah Kristusovih načel presoja in temu primerno vodi delovanje katol. akad. društev. Ne pretiravamo, če trdimo, da je odbor v preteklem tečaju to nalogo vzorno vršil, to pa zlasti zaradi idejno jasnega, nesebičnega in pogumnega vodstva, ki je bilo v rokah biv. predsednika Cirila Zebota. — Za novega predsednika je bil izvoljen Matej Poštuvan, ki je uvodoma začrtal smer, katere se bo skušal držati novi odbor. Poudaril je zlasti, da mora katoliška akademska mladina obrabati veliko pozornost slovenskim kulturnim, gospodarskim in narodnostnim vprašanjem. Važne konkretne naloge, ki so pred nami, pa so volitve v reprezentanco na univerzi, prireditve slovenskega tedna in Evharištični kongres.

Akademsko zborovanje, ki je bilo v glavnem namenjeno vprašanju nove reprezentančne organizacije, se je vršilo v soboto, 16. marca dopoldne v zbornici na univerzi. Po uvodni besedi so sledili referati zastopnikov vseh strokovnih društev o perečih akademskih problemih: o šolninah, taksah, štipendijah, o akad. uradu dela, o akad. zastavljalnici, o menzi, o univerzitetni uredbi itd. Zastopnik Akademске zveze, matične organizacije kat. akad. društev, tov. Beličič pa je imel referat o novem načrtu učnih knjig za naše šole. Problem je zagrabil predvsem s kulturnega vidika, kar dejansko tudi je, ne pa toliko z gospodarskega, na katerega so se postavili skoraj vsi naši krogi. Tov. Poštuvan je nato predlagal, da naj v slučaju, ako se predlagani osnutek uresniči, akademska mladina pozove slovenske starše, naj se zavejo svoje prvenstvene pravice pri vzgoji svojih otrok. Izražen je bil tudi protest proti temu, da se v tem važnem trenutku ne zga-nejo slovenske kulturne institucije. — Debata k nekaterim referatom je bila zelo živahna, mestoma tudi ostra, posebno po referatu tov. Ravniharja, ki je napadel Akademsko zvezo ter ji očital, da je zlomila enotno študentovsko fronto, ker je odklonila podpis na volilni reso-

Pred več stoletji je bil angleški lord Meffons obsojen na dosmrtno ječo, ko je bil šele 35 let star. Kot smrtnoranjen lev je divjal v svoji celici, kamor je luč tako rekoč le v kapljicah prodirala; butal je v vrata, iz srca so se mu izvijali kriki po svetlobi, po izgubljeni svobodi, po domu, po družini. A zaman. Nekega dne je zaprosil za dleto in njegove roke so začele klesati in dolbsti v črno steno Kristusa križanega. Polagoma so se začele odražati raz stene poteze Križanega v naravni velikosti. Glava je bila ob-

dana od težke trnjeve krone, iz oči pa so vrele kamnite solze. Ob tem pogledu se je lord bolj in bolj sprijaznil s svojo usodo, spoznal je, da je njegova bol le kapljica v primeri z morjem neizmerne gorja Kristusovega. Pa v resnici je bila ta podoba Križanega le podoba lastnega »jaza«, izklesanega iz milosti božje in junaške vdanosti. Zdaj je začutil pomen besede: »V tem znamenju boš zmagal!« V njegovem srcu je spet vzšlo solnce sreče in zadovoljnosti in razumel je skrivnost trpljenja.

Boj z dvoglavo pošastjo

Samo en svet je, toda ta je danes razklan v dva različna, nasprotna si svetova: v svet z Bogom in v svet brez Boga. Ta drugi svet — novo paganstvo — pa ni samo brez Boga, ampak izrazilo proti Bogu. Zato ga Leon XIII. v svoji okrožnici »Humanum genus«, ki je naperjena proti prostozidarstvu, ki zbira sile tega sveta proti Cerkvi, označuje kot pošast z dvojnimi obrazom, z obrazom brezbožnega materializma, obrnjenim v zemljo, in z obrazom bojevitiga sovražnika krščanstva, ki z zlobno roko žuga proti nebu.

To moderno paganstvo je spalo svoje tisočletno smrtno spanje, pa se je v 15. stoletju s humanizmom zopet prebudilo k življenju. Oživel je najprej v literaturi, nato v filozofiji in religiji, pa prešlo nazadnje še v politiko in družabno ureditev sveta. Doraslo je to novo paganstvo že leta 1789 in se odkrito spustilo v borbo s svojim sovražnikom, ki ga je priklenil v tisočletno smrt. Danes je staro že 500 let in je zrastle v velesilo, ki nima nič manjšega načrta kakor krščanstvo do korenin izruvati in na njegovih razvalinah zgraditi nov svet brez Boga in z vero v materijo. To je njegov cilj, ki izvira iz njegovega nespremenljivega bista, čeprav nastopa tekom zgodovine vedno v drugačni obleki in pod najrazličnejšimi gesli.

Prva značilnost novega paganstva je sovraštvo do krščanstva. Bori se najprej proti Kristusovi osebi in njegovemu delu. Pri tem potvarja s satanskim sovraštvom svetovno zgodovino, ko največje dejstvo zgodovine, Kristusovo življenje in njegovo odrešilno smrt ter njegovo življenje skozi 1900 let v Cerkvi kratkoma ignorira, kot bi teh dveh krščanskih tisočletij sploh ne bilo, ali pa napada krščanstvo kot škodljivo, ki naj v 20. stoletju gre med staro šaro. Pri tem se zlasti poslužuje tiska, po katerem se prelivajo reke sovraštva do Kristusa in njegove Cerkve. Še huje se zaganja v krščansko moralo. Pravi, da je preveč odmaknjena od sveta, nemoderna in samo za ženske. To zlasti radi pasivnih kreposti: ponižnosti, potrpežljivosti, pokorščine kot da bi Kristus ne bil govoril

tudi o aktivnih vrlinah: o ljubezni, delavnosti, poštenosti, resnicoljubnosti, srčnosti in kot da bi ne bilo največje junaštvo in aktivnost potrepljivo prenašanje stisk in težav življenja. Te kreposti pagani prav zato zasramujejo, ker so preboječi, preslabotni in premalo junaški zanje. Prav zato je človek postal pagan, ker nima več poguma biti kristjan. Kajti svet je poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja. Končno pa jim je najbolj zoprni nauk o milosti. Krščanstvo pa je vera milosti, vera o tem, kar je nad človeškimi pojmi in močmi, vera o tem, kar človek sam ne ve in ne more in končno o tem, kar Bog daje človeku preko narave samo po svoji dobroti. Moderni pagan ne more prenašati opominov Cerkve, da človek malo ve in more in da naj zato veruje in prosi z molitvijo Boga za milost. Ošabnost se temu upira. Zato to vero sovraži in to s satanskim sovraštvom, ker hoče biti neodvisen in vse ustvarjati iz samega sebe.

Druga karakteristična poteza modernega pagana je, da je materialist, oboževalec materije, oboževalec samega sebe. Božanstvo mu je lastni jaz. Tudi staro paganstvo Rima, Sparte in Aten je bilo zgrajeno na neomejeni volji človeka brez ozira na božanstvo. »V paganstvu je bilo vse Bog razen Boga«, pravi Bossuet. To »vse« je prav za prav človek. Izmed tisoč bogov, ki si jih je bil postavil, je častil pagan samo enega, to je samega sebe in služil same sebi. Zato pa si je tudi vero in družbo, zakone in moralo ustvaril po svoji podobi, to je, da je bil človek vse, Bog nič.

In to paganstvo se v moderni družbi vedno bolj razrašča; zato vemo, da čaka krščanstvo s tem sovražnikom odločilna borba. Kajti nasproti si stojita dva sovražnika, ki ne moreta drug drugega trpeti. Vsak zahteva zase vse in si nikdar ne bosta hotela deliti, ne se pogajati. Oba sta konsekventna in totalitarna, paganstvo totalitarno brez pravne omejitve, krščanstvo vezano na pravne zakone, zato pa duhovno močnejše. V tem boju se bo oblikovala prihodnost.

Narodni socializem in vera

V zgodovini je bilo mnogo ljudi, ki so obetali, da bodo veliko storili za dobrobit svojega naroda. Toda prevelika želja po slavi jih je zavedla iz meja političnega udejstvovanja in tako niso storili ničesar ali pa napravili le zmešnjavo, ki je imela strahovite posledice za narod.

Nekaj takega se dogaja danes v Nemčiji. Adolf Hitler je zbral okrog sebe velik del nemškega naroda. Ta je, občutivši posledice svetovne vojne bolj kot katerikoli drugi narod v Evropi, gledal v Hitlerju človeka, ki mu bo pomagal, da si opomore v ekonomskem in narodnem življenju. In res je ta ljudstvu, ki ga je potegnil z neko magično silo za seboj, obetal mnogo, obetal vse. Poučen od nemške zgodovine iz Bismarckove dobe kot tudi od zgodovine drugih držav: Francije, Španije, Anglije, Italije, pa tudi sam kot dalekoviden mož uvidevajoč, koliko so škodovala protiverske borbe tem

državam, borbe, ki so nastale iz samega napuha enega ali drugega od tedanjih državnikov, uvidevajoč, da so se te države pomirile šele takrat, ko so prenehale s temi borbami in zopet dale svobodo verskemu življenju, je nazvečaneje obetal ne samo, da ne bo nasprotoval veri, ampak da bo celo podpiral versko življenje. V tem pogledu je sam dal mnogo nedvoumnih izjav, da bo ščitil katoliško in protestantovsko vero. Tako v svojem delu »Mein Kampf« na straneh 124, 630, 631; v proglasu vlade 1. febr. 1933; v govoru pred Reichstagom 23. marca 1933, v govoru v berlinskem Sportpalastu 24. oktobra 1933; v govoru pred Reichstagom 30. jan. 1934 in končno je to tudi v 24. točki programa narodne socialistične stranke. Tudi njegov tisk je bil in je še danes poln takih izjav. Ve namreč, da narod ne more prenašati režima, ki nima spoštovanja pred njegovimi največjimi ide-

ali. In tako ne morejo nemški oblastniki slišati očitkov, da nastopajo proti veri, ker vedo, da jim to škoduje tudi v tujini. Zato so polni lepih izjav, kadar je treba kega preslepiti, nastopajo pa dejansko proti veri.

To njegovo postopanje izvira že iz bistva narodnega socializma, iz njegove ideologije. Njegova ideologa sta baltiški Rus Alfred Rosenberg (Der Mythos des XX. Jahrhunderts) in Bergmann (Die Thesen der Deutsch-religion. Ein Katekismus). — Tema dvema je izročil Hitler nemško mladino v duhovno vodstvo.

Nemški narod je postal v glavah teh bahavih ideologov narod, ki mu je narava odločila posebno poslanstvo, da zagospoduje vsem drugim narodom. Drugi narodi imajo samo pravico, da se učijo od njega. Zato pa je tudi narava obdarila nemški narod s sposobnostmi, ki jih noben drug narod nima. Nemški človek je večni odraz početnih duhovnih sil nordijskega človeka; njegov duh se je pojavil na svetu samo enkrat, in ima nezaslišno moč, ki neprestano snuje; je suveren, ki ga nič ne veže na svetu. Nемец ne sme dovoliti, da bi ta čista germanska rasa prišla v dotiko s kako drugo raso, ker bi začela propadati. Kot posamezni človek je tudi ves nemški narod elitni narod, ki mu je namenjeno voditi vse človeštvo, da ga reši sicer nezogibnega propada. Od te rase, pravi nadalje Rosenberg, izhaja vse, kar je na svetu resnično, dobro, lepo, plemenito. Na dejstvo n. pr., da so se tudi na jugu porajali pesniki, misleci, državniki in vojskovodje kot Homer, Sofokles, Aristoteles, Aleksander Veliki, Horatius itd., Rosenberg odgovarja, da so z Atlantisa, kjer se je pred okoli 5000 leti pojavila nordijska rasa, že zgodaj odšli proti jugu posamezniki, ki so postali nosilci vsega dobrega in plemenitega, ki se je tu ustvarilo. Tudi sv. Tomaž je iz te plemenite rase (Der Mythos, 24, 255). Po njegovih žilah kot po žilah Homerjevih je tekla plemenita nordijska kri. Iz tega sledi, da je poudarjanje enakosti med narodi, boj proti plemeniti nordijski rasi. Ta je tu, da zapoveduje, drugi naj se uče in poslušajo. Tudi nima zato nobene odgovornosti proti drugim narodom.

Toda njihova ideologija se ni omejila samo na narodno področje, prešla je tudi na versko. Kljub večkratnim izjavam nemškega Führerja so se dvignili proti tisočletnemu krščanstvu nemških katoličanov in protestantov. Rosenberg in Bergmann zametujeta Boga, v katerega veruje ves nemški narod, ker to ni produkt nordijskega, germanskega človeka in za boga proglašata sebe in Nemčijo. Nemčija je bog, kateremu se imajo kla-

njati vsi nordijci. Na mesto Kristusa naj pride na oltar kip pruskega vojaka, ki ga naj narod kiti z vencem in s cvetjem (Der Mythos, 616). Plemeniti nordijski narod bo imel tudi svoje svete knjige in to je knjiga, ki jo je napisal Adolf Hitler »Mein Kampf«. Ona mora biti biblija nordijskega naroda, kot piše »Völkischer Beobachter« (11. dec. 1933). Saj je avtor utelešenje neke misteriozne, božanske sile, kot pravi Dauser, bavarski državni tajnik. Naj omenimo še, da to novo paganstvo, ki je le mišljenje treh puhlih glav, ne trpi poleg sebe nikakega drugačnega svobodnega naziranja. Vsakdo bi se moral brezpogojno ukloniti.

Katoličani in protestanti so v začetku zaupajoč v njegove obljube, da bo ščitil nacionalne, kulturne in verske ideale, šli v trumah za njim. Ko pa je narodni socializem prestopil politične meje in se pojavil kot verski reformator, je prišel zanje čas razočaranja. Protestirali so protestantje in zmagali. Vlada je morala izpolniti njihove zahteve. Še bolj pa so bili razočarani katoličani. Čeprav jim je obramba precej težka, ko so jim zaplenili številne časopise in liste, najdejo vendar dovolj sredstev, da pokažejo nezadovoljstvo z novimi nazori. Pri tem prednjači nemški episkopat. Nemški škofje skupno in posamič ob vsaki priliki naglašajo verske pravice katoličanov. To posebno na kongresih in s pastirskimi pismi. Tako so vsi nemški škofje skupno izdali znano okrožnico katoliškemu nemškemu narodu proti paganskim idejam Rosenberga in Bergmanna. S tem se javno dvigajo proti vsem, ki hočejo odtrgati nemške katoličane od Kristusovega namestnika na zemlji. Javno obtožujejo ljudi, ki jemljejo svobodo katoliškemu tisku, pa puste, da katoliško vero napada, kdor le hoče in s kakršnimi sredstvi hoče. Protestirajo proti vprizarjanju manifestacij ob nedeljah in praznikih ob takem času, da katoličani ne morejo k sv. maši. Protestirajo proti preganjanju katoliške mladine. Pravijo, da ne bodo molčali, ker ne morejo molčati, dokler ne prenehajo s takim krivičnim postopanjem proti najboljšim državljanom Nemčije. To pa da ni nikaka politika, ampak njihova dolžnost do Boga, kateri se ne bodo nikdar odrekli. Prav tako so tudi ob pričetku letošnjega leta poslali škofje vernikom svojih škofij poslanice, polne vere v zmago. In res, katoličani se že versko probujajo in so se že zavedli resnosti časa. Strnili so se okrog svojih škofov in se udeležujejo veličastnih manifestacij, kjer prisegajo zvestobo Kristusu Kralju. Poslužujejo se vseh sredstev, da si zopet pridobijo vzete pravice in rešijo domovino pred novim paganstvom.

»Narodni katolicizem«

(Pismo iz Francije.)

Ker mi je znano, da se tudi v Jugoslaviji pojavljajo glasovi o potrebi ustanovitve »nacionalne« cerkve, ki naj bi združila vse Jugoslovane v cerkveno edinico, ki bi zasledovala »nacionalne« interese, Vam danes poročam nekoliko o sličnem pojmovanju pri nas v Franciji. To je naziranje, da naj katoliška Cerkev kot nekaka »narodna cerkev« služi Franciji, naziranje o tako zvanem narodnem katolicizmu, kot ga imenuje francoski katoliški filozof Etienne Gilson.

V Franciji je nešteto onih, ki se imenujejo katoličane in so katolicizmu resnično vdani, ker si ne morejo misliti in predstavljati Francije brez katolicizma. To pojmovanje je nekaka francoska narodna bolezen, proti kateri se obrača z vso ostrostjo omenjeni filozof Gilson. »Za nje je katolicizem nujen, ker bi brez njega Francija ne mogla obstojati. Tudi jaz sem trdno prepričan, da Francija brez katolicizma ne more obstojati, toda zato katolicizem ni nujno potreben: v tem za nas kot katoličane ni podan vzrok za njegov obstoj. Tradicionalisti (t. j. francoski katoličani, ki ute-

meljujejo katoliško vero iz njene enotnosti s francosko tradicijo) so tako mislili in s tem popačili katolicizem zase in za Francijo.« — Resnično je treba pozdraviti to odkrito izpoved v Franciji od strani francoskih katoličanov, katerim nihče ne more očitati, kot kaže zgodovina, pomanjkanja narodne in državne zavesti.

Izraz te narodne bolezni je tudi pogosto izraženo upanje na rešitev vere s pomočjo zunanjih političnih sredstev: nastopi katoliški ali katoličanom naklonjeni diktator, Cerkvi naklonjena avtoritarna vlada zamenja korumpirano, framasonsko usmerjeno, parlamentarno demokracijo — in vse je v najlepšem redu. Mnogi francoski katoličani žive v lepem sanjah: to so sanje o Klodvigovem krstu. Klodvig se je dal krstiti, isti dan je dal krstiti tudi 3000 svojih vojakov in mahoma je bilo 3000 katoličanov več. S tehničnimi sredstvi, s katerimi razpolaga moderna civilizacija, bi se to danes vršilo še boljše in hitreje. Dobiti je treba le Klodviga in poslal bo vse Francoze v Cerkev. Ni dvoma, da bi šli, — kajti kaj vse se danes

luciji, ki naj bi jo na predlog Akcije za izpop. univerze meddruštveni odbor odposlal vsem poslanskim kandidatom. Ob tej priliki je Ravnihar govoril tudi o Vincencijevi konferenci za akademike in jo zboru predstavil kot kako »klerikalno« strankarsko organizacijo. Odklanjal je zlasti od konference ustanovljeno menzo za vse akademike, ki je zaradi dejstva, da dobe v njej vsi akademiki najcenejšo hrano v vsej Ljubljani, največja pridobitev za večino revnih slovenskih akademikov. — Ravniharju je odgovoril tov. Casar. Značilno je dejstvo, da so Ravniharja složno podpirali nacionalisti in marksisti. — Nato je predsednik zborovanja prebral osnutek pravil in volilni red nove reprezentance. Osnutek volilnega reda je bil popolnoma nedemokratičen, nevzdržen pa tudi iz juridičnih in socialnih momentov. Na podlagi osnutka volilnega reda so volitve indirektno, odbor reprezentance bi volili delegati, ki bi bili izvoljeni na občnih zborih posameznih strokovnih društev. Juridična napaka: Članstvo v strokovnem društvu in v reprezentanci se ne krije. Član strokovnega društva je le oni slušatelj dotične fakultete, ki se je v društvo vpisal in ob vpisu vplačal članarino. Član reprezentančne organizacije je avtomatično vsak redni slušatelj naše univerze. Bilo bi torej povsem zgrešeno, voliti delegate za skupščino reprezentance na občnih zborih strokovnih društev. Socialni moment: Mnogo slovenskih akademikov se danes preživlja z instrukcijami in drugimi postranskimi služki. Skoraj polovica slušateljev nima sredstev, da bi stanovala v Ljubljani, temveč se vozi oz. stanuje doma. In vsi ti naj bi bili oropani pravice, voliti in soodločevati pri sestavi reprezentance?! Kajti zaradi obnega zboru pustiti instrukcije, službe, se nalašč zanj tudi popoldne pripeljati v Ljubljano, tega ne more od teh akademikov nihče terjati. In vendar imajo tudi oni enako pravico kot drugi. Zato se morajo volitve v reprezentanco vršiti na določen dan ves dan od 8 zjutraj do 6 popoldne v centralnem poslopiju univerze za vse fakultete, da bodo oni, ki se opoldne odpeljejo domov, dalje oni, ki imajo popoldne instrukcije, oni, ki so pred izpiti in ne morejo na obnem zboru po 3—5 ur čakati na volitve lahko opravili svojo volilno pravico v poljubnem, zanje prikladnem času. To spremembo je na zborovanju predlagal tov. Žebot Ciril in je bila od vseh soglasno sprejeta. Isti predlagatelj je tudi grajal dejstvo, zakaj se osnutek pravil ni vsaj en teden pred zborovanjem na primernem mestu objavil, da bi ga lahko predhodno spoznali vsi, ki bi se zanj zanimali. To pa se ni zgodilo, temveč so bili akademiki na zborovanju kratkomočno postavljeni pred izvršeno dejstvo ene-ja osnutka, ki pa ima v sebi silno malo demokratičnega duha. Tako n. pr. je polovica odbora reprezentance sestavljena kar avtomatično iz predsednikov strokovnih društev. Ker so člani reprezentance vsi slušatelji, je to popolnoma zgrešeno, ker predsednikov strokovnih društev ne volijo vsi slušatelji. Zato ta osnutek odločno odklanjamo in

zahtevamo, da volijo celotni odbor reprezentance delegati, ki jih volijo vsi slušatelji! To spremembo zahtevamo v imenu demokracije in akademske avtonomije, ki je na dovolimo nikomur kršiti, najmanj pa akademskim predstavnikom samim! Sploh smatramo pravila v sedanji obliki kot nedemokratska in študentom vsiljena z argumentacijo, češ, z reprezentanco se silno mudi. Vsiljuje se nam vtis, da so določeni ljudje imeli velik interes na tem, da akademiki osnutke prej ne spoznajo in da se osnutek ne korigira v smislu demokratičnega načela. Prepričani smo, da bodo vsi slovenski akademiki to našo zahtevo v lastnem interesu podprli. — Ob koncu zborovanja je iz majhne skupinice ekstremnih marksistov zadonel glas, ki je oznanjal akademikom marksistični volivni program in apeliral na vse, naj vsa akademska mladina kot celota postavi svoj volivni odbor, ki bo agitiral za »delovne« (marksistične) kandidate pri volitvah 5. maja. Videlo se je na tem primeru, da so ekstremni marksisti podali roko socializmom (po francoskem vzoru) in stopili z njimi vred skupno na volivni teren. Glas pa je radi medklicev, smeha in radi zapuščanja dvorane kmalu zamrl in prejel nasvet, naj počaka na shod sodruga dr. Topaloviča in na njem nadaljuje s svojo deklaracijo.

Občni zbor jurid. društva se je vršil v soboto, dne 16. marca. Torej kar dvoje zborovanj v enem dnevu, poleg tega pa še v času, ko velik del akademikov, zlasti onih z dežele, še ni bil v Ljubljani. To je tudi odločilno vplivalo na izid volitev; kajti skupina iz »Jadrana« in »Edinstva« se rekrutira zlasti iz meščanskih slojev. Občni zbor je potekel zelo razborito. Poslevodeči podpredsednik Savelli je v svojem poročilu razkril samolastno postopanje odstopivšega predsednika Artnaka. Polemika, ki se je potem razvila v tej smeri, je silno zavlekla občni zbor. Da občni zbor ni sprejel sklepa v Artnakovi zadevi, se je zgodilo samo radi uvidenosti podpredsednika, ki je zavrnil organizirano besedno obstrukcijo s strani Artnakovih pristašev in prešel k volitvam; kajti sicer bi isti dan do volitev sploh ne prišlo. Sicer pa naj se skupina iz »Edinstva«, ki ji pripada predsednik, izkaže enkrat tudi v pozitivnem delu; dosedaj je namreč rožljala samo z grožnjami.

Evharistični tečaj za akademike. Prireditelji tega tečaja, ki se je vršil pod okriljem Akademске zveze, so se zavedali, da tvegajo drzen poizkus. Snov sama se je zdela morda mnogim preveč odmaknjena današnji miselnosti, preveč teološko-mistična. Nadalje so prosti dnevi vabili akademike v lepo naravo. Toda našli so med akademiki več idealizma in razumevanja kot so pričakovali. — Prvi dan se je v zbornici zbralo nad 130 slušateljev in slušateljic in čudovito je odmevala visoka pesem o najgloblji skrivnosti krščanstva, o evharističnem Bogu med nami. Otvoritev tečaja je počastil naš ljubljenski nadpastir, škof dr. Gregorij Rožman, ki je v toplih besedah povabil vso akademsko mladi-

stori, da se obdrži družabna in službena pozicija. Vsi bi šli v Cerkev, toda katoliška Cerkev bi z njimi ne pridobila nikakih katoličanov.

Pravilno misleči katoličani, med njimi Gilson, ne pričakujejo zdravila katoliškemu življenju od zunanjih političnih dogodkov ali pomoči države. **Katolicizem more živeti — z državo ali brez nje — le tam, kjer živi sam iz sebe. Če katolicizem kje obstoja samo kot politična ali socialna institucija, je kot religija obsojen k propadu.**

Po mnenju onih, ki objektivno gledajo, je odločilna napaka francoskih katoličanov v tem, ker so često pripravljene gledati v Cerkev le zunanost

ali z drugimi besedami: oni **pojmujejo Cerkev popolnoma posvetno, kot druge svetne institucije.** S tem pa ni rečeno, da bi morali motriti Cerkev kot popolnoma notranjo versko zadevo, ki živi le v dušah in je napram svetu popolnoma ravnodušna, vedoč, da je svet zapisan propadu. Nasprotno, potrebna je prava javna aktivnost vernikov, vezana na kake politične pokrete, kajti sicer postane aktivnost katoličanov nevede politično sredstvo, Cerkev pa ustanova in s tem deklaracija države. — **Javna aktivnost katoličanov: povsod, ob vsakem času in vsaki priliki, to je zahteva našega časa.**

Šolski problem v Franciji

Pereče vprašanje sodobne Francije je njeno šolsko vprašanje. Danes se sicer ne bje več odkrit kulturni boj, kot za časa Combesa, ki je po ločitvi Cerkev in države skušal ravnati s Cerkvijo kot državi nevarnim »privatnim društvom« in je začel odkrit boj, da uniči katoliško življenje v Franciji. »Antiklerikalni« radikali so v starosti postali modri taktiki, ki računajo s Cerkvijo kot moralno silo, zlasti za inozemstvo (misijoni!). Toda ta navidezna dobrohotna toleranca je vse prej kot zadostna, je le taktično »dobrohotna« interpretacija in uporaba krivične laicistične »antiklerikalne« zakonodaje. Na pr. v vladi t. zv. »narodne sloge« (Doumergue, sedaj Flandin) so tudi verni katoliški politiki, vendar traja veljavnost nemogočih zakonov še dalje, in še dalje uveljavljajo svoje razkrajajoče delovanje. Sicer so zopet dovoljeni redovi v Franciji, toda ni še razveljavljena za katoličane tako krivična odredba kot je prepoved vsakega šolskega udejstvovanja in poučevanja od strani redov in kongregacij.

Šolstvo je državno, poleg tega pa obstojajo tudi privatne šole, ki so v pretežni večini katoliške. Pouk v državnih šolah je od osnovne šole do visoke šole »nevtralen« — toda v smislu laicizma. Verouka nikjer ne poučujejo, mesto njega se vrši »pouk o morali«, ki predstavlja nekako groteskno zmes ostankov krščanskih resnic. Teološke fakultete na drž. univerzah ne obstojajo. Tudi katoliški docenti na univerzah morajo popolnoma izbrisati vsako sled vere iz svojega učnega delovanja. Profesor filozofije, ki je v »privatnem« življenju katoličan, se mora kot vsi njegovi kolegi omejiti na to, da podaja »nevtralno« zgodovino filozofije, ker se iz njegovih predavanj ne sme spoznati njegova »privatna vera«.

V državnih osnovnih šolah vlada odkrit proticerkven duh, v srednjih in visokih šolah pa duh areligiozne »nevtralnosti«, ki se često tolmači v prid edino »znanstvenega« laicizma. To se kaže

zlasti v državnih učnih načrtih. Pri izpitu iz filozofije je dopusten ateist Condillac kot »velik filozof«, nasprotno pa Tomaž Akvinski ne, ker je bil teolog in torej »neznanstven«.

Seveda takšno državno šolstvo uničujoče deluje na mladino. Vendar v mnogih slučajih ni moglo prepričati, da ne bi tako učitelji kakor učenci ostali katoličani ali celo po krajši ali daljši dobi nevernosti zopet postali katoličani. Vendar se ne da zanikati uničujoči vpliv delovanja laicističnega šolstva in njegove »nevtralnosti«. Zlasti velja to za osnovno šolstvo. Značilen vzgled: 180 km od Pariza je vas brez krščanske šole. Tu se je trem osnovnošolskim učiteljem posrečilo v približno 40 letih cerkev oropati vseh njenih obiskovalcev. Med 600 bivalci ni niti enega, ki bi prestopil cerkveni prag.

Z ozirom na ta dejstva je rešitev le v svobodnem katoliškem šolstvu. To se vzdržuje le s prispevki vernikov. Francoski katoličani pa upravičeno zahtevajo, naj tudi država prispeva za te šole, in sicer sorazmerno s številom učencev kot v Belgiji ali na Holandskem. Katoliški starši zahtevajo, naj država z njihovim denarjem ne vzdržuje samo »nevtralnih« šol, ki vzgajajo njihove otroke v protiverskem duhu, ampak naj prispeva tudi k vzdrževanju katoliških zasebnih šol, ki dajo šole pravo izobrazbo njihovi mladini in jo vzgoje v dobre katoličane in zveste Francoze. Nadaljnja zahteva katoličanov je, da naj vlada ukine prepoved poučevanja verouka na šolah.

Iz vsega tega je razvidno, kakšne težave in borbe imajo katoličani v »katoliški« Franciji za svoje pravice. Toda ne strašijo se težav in ne obupujejo, ampak gredo v borbo. Trenutno najvažnejša zahteva katoličanov je: svojih otrok ne damo v brezverske državne šole, zato zahtevamo, da država prispeva deleže od naših vplačanih davkov za vzdrževanje privat. katoliških šol!

Zakaj katoliška univerza?

Lansko leto je bila v Salzburgu ustanovljena katoliška univerza. Ob tej priliki se je zopet pokazal v vsej svoji obsežnosti problem katoliške vzgojne ideje in njenega pomena v valovanju današnjih dni. Boj za vzgojo mladine v katoliškem duhu je zopet stopil z vso odkritostjo in jasnostjo na plan. Ob tej priliki pa je preteklo tudi 80 let od poskusa ustanovitve irske katoliške univerze v Dublinu (1854), ki se sicer radi sovražnega nasprotovanja angleške vlade ni mogla obdržati, ostala pa je njena ideja — ideja katoliške univerze — v delu njegovega glavnega tvorca, angleškega konvertita in poznejšega kardinala Johna Henryja Newmana.

Zakaj ravno katoliška univerza? Ali ima krščanstvo t. j. katolicizem sploh kake pravice na kulturo? Kristus je zrastel iz judovske kulture, krščanstvo se je najprej zasedrlo v rimski kul-

turi, nato pa rastle dalje v evropske kulture. Na vprašanje ali obstoja krščanska kultura bi sledil odgovor: so kulturne dobrine, ki so več ali manj prepojene s krščanstvom in čim več je v njih krščanstva tem močnejše so in bolj so zmožne življenja. Vse kulture predkrščanske dobe so bile brez duše. In če krščanstvo ne ostane duša naše zapadne kulture ozir. ne bo v večji meri kot sedaj, tedaj je konec zapadne kulture samo še vprašanje prihodnjih stoletij. Kajti vsaka kultura brez krščanske kulture je nepopolna, je le drobec prave kulture. Primer enostranske kulture nam nudi sodobna kultura sporta in telesa, ki vedno bolj prevladuje ter ji popolnoma manjka duhovna stran. Ker krščanstvo poduhovi vsako kulturo, je upravičeno, da je udeleženo tudi pri obrazovanju človeka in nanj deluje s svojim vplivom.

Vzgoja duha in šolanje razuma mladega človeka je zadeva univerzitetnih znanosti, vzgoja v veri in šolanje vesti pa je le zadeva Cerkve. Namen izobrazbe je oblikovanje duha, toda izobrazba duha ne sme vplivati, še manj pa nadomestiti religiozno vzgojo.

Izobrazba radi izobrazbe obstoja v razvoju duha brez ozira na morebitni praktično uporabljivi rezultat. To obrazovanje duha da sposobnost poedinosti urediti v okviru celotnosti, doumeti njih lastno vrednost in določiti njih medsebojno odvisnost. Oblikovanje duha ni nikako tehnično znanje niti enciklopedična zbirka spoznanj in naziranj, ampak počasna organska rast sposobnosti mišljenja. To mora biti obrazovalni ideal vsake univerze. Pravo šolanje duha se ne sme zadovoljiti z zgolj strokovno izobrazbo, da se tako izogne nevarnostim enostranosti. Ne analiza v obrazovanju, ampak sinteza in celotnost! Tako organsko in sintetično obrazovanje razuma se lahko povzpne do polnega razmahale, če mu je temeljenoten svetovni nazor. Tak organsko enoten svetovni nazor pa je krščanstvo: njegov centrum je Bog; različne znanosti dobe svojo vrednoto le z ozirom na njihov odnos do najvišjega cilja, do Boga. Zaveš, da obstoja ena sama objektivna resnica, je izginila. Posamezni »specialisti« so izgubili izpred oči celotno sliko vesoljstva. Posamezne »specializirane znanosti« niso imele več nobene medsebojne zveze; vsa znanost je v pravem po-

menu besede razbita, ker ni več osnovne ideje, ki bi družila pravilno razčlenjene (ne razbite!) znanstvene panoge v celotnost, v organsko zgrajeno, harmonično znanstveno stavbo, ki bi bila živ odsev ene objektivne resnice. Sedanji liberalni tip »svobodne« univerze je po svojem bistvu preveč kraj kriticizma in skepticizma, kraj razkroja. — Dvestoletni prosvitljeno-liberalistični razkroj znanosti je spremenil universitas v universitas scientiarum, ki ne gradi znanosti v zmiselno zgradbo, ki bi nudila celotnost spoznanja, ampak jo razkroja v nebroj specializiranih znanosti, ki si dostikrat nasprotujejo med seboj.

Življenjski ideal liberalizma je popolna nevezanost posameznika. Vsak posameznik je popolnoma nevezan avtonomen individuum, ki mu je edino merilo pravilnosti in počelo resnice njegov lasten »svoboden« um. Tej usodni zmoti je zapadla tudi univerza, ki je postala iz prejšnje svetovnonazorno enotne universitas catholicae blagovni trg nedokazanih teorij in majavih sistemov, kjer si lahko vsak po poljubnem izboru eno ali drugo prisvoji in poleg tega še živi v prepričanju, da se nahaja v posesti »resnice«. Tako kraljuje danes nebroj »resnic« in ravnolotiko »svetovnih nazorov«.

Politično udejstvovanje katoličanov

V naši državi se bližajo volitve v poslansko zbornico in smo prav za prav že sredi volivnega boja. Ker po obstoječih zakonih ni možno udejstvovanje strank na verski podlagi, bi morali katoličani staviti poslanskim kandidatom vsaj svoje zahteve, kot so to storili angleški katoličani, ki so zahtevali od njih, da naj v parlamentu zagovarjajo njihove težnje, v kolikor se tičejo vere in Cerkve. V nasprotnem slučaju pač ne bodo glasovali zanje.

Pri Slovencih, ki smo katoliški narod, bi kandidat brez tega pristanka prav za prav sploh ne mogel in ne smel prodreti. Nezaslišano je, da so bili med slovenskimi poslanci v dosedanem parlamentu ljudje, ki so podpisali predloge za tako kulturnobojne zakone kot je izgon jezuitov v 48 urah itd.! Seveda s tem ni rečeno, da je poslanskemu kandidatu že s tem, da sprejme te zahteve, mandat zagotovljen, toda to bi morala biti conditio sine qua non za vsakogar, kdor hoče stopiti pri nas na političen oder.

*

Zanimive so v tej zvezi misli belgijskega kardinala van Roeya, ki pravi:

»Katoliška stranka se ne more istovetiti s Cerkvijo. Tudi ni katoliška stranka morda odsev katoliške Cerkve. Katoliška stranka v svoji politični aktivnosti ni odvisna od Cerkve v nobenem oziru. Svobodno postavlja svoj ekonomski, finančni, naučni, vojaški itd. program. Ne zahteva se nikaka izpoved vere za udejstvovanje v stranki.

Cerkev ima popolnoma druge interese, ona se obrača na duše. Prizadeva si dušam pokazati in utreti pot rešitve. Lahko je razumeti, da polje njenega udejstvovanja nima nič skupnega s političnimi borbami.

Cerkev ne stavlja nikomur ovir za njen vpliv. Duše prihajajo k njej od vseh strani zaradi reli-

giozne potrebe, ki je pač v srcu sleherne človeške narave.«

Torej, bi morda kdo rekel, katoliška stranka je — nepotrebna. Ne, razlikujmo!

Naše religiozne in naše politične dolžnosti je treba ločiti. Vsak more biti popolnoma odličen katoličan, iščoč zase in za druge svetosti, in odličen patriot, iščoč koristi svoje domovine v vrstah svoje stranke. To so različne dolžnosti, toda prvo ne izključuje in ne ovira drugega.

Od Kristusa in od papežev smo prejeli določeno število direktiv, ki temeljijo na krščanski ljubezni in pravici in ki morajo prodreti v politično, socialno in duhovno življenje vsakega naroda.

Lahko nastopijo razmere, v katerih je brezbriznost katoličanov v zadevah uprave javnega življenja lahko usodna. V tem oziru nam je naša zgodovina lahko poučna.

Tudi kardinal van Roey, dasi dobro loči med religijo in stranko in se zaveda odgovornosti Cerkve v zadevah, ki se tičejo politike, meni, da je največje važnosti obstoj katoliške stranke:

»Katoliška stranka je postala potrebna zaradi zgodovinskega razvoja politike pri nas in je storila velike usluge religiji. Zavrla ali omilila je mnogo udarcev proti svobodi vesti in bistvenim pravicam Cerkve. To je bil njen raison d'être in je še sedaj.

Nespametno so delali ponekod katoličani in drago plačali svojo brezbriznost s tem, da so pustili nasprotnike Cerkve svobodno razpolagati z oblastjo, ki so jo uporabljali v to, da so katoličanom odvzemali pravice in utesnjevali verske svoboščine.

Vsi, ki jim je na srcu rešitev duhovnih vrednot, morajo dosledno delovati na to, da stvorijo na političnem polju kompaktno stranko, dobro organizirano in krepko disciplinirano, ki bo zmožna služiti potrebam obrambe katoličanov.«

no k obilni udeležbi pri kongresu. Zdaj, ko bide kritična ura za naš narod in ko ob mejah vsiha, je treba da se povrne k najglobljim notranjim notranjim virom svojih duhovnih osnov, k evharističnemu Bogu, ki vse narode, ki mu ostanejo zvesti, napaja z novimi življenjskimi silami. Tekom tečaja, ki se je naslednje dni nadaljeval večinoma v beli dvorani hotela Union, se je akademikom bolj in bolj odpiral nov svet poln idejnega in nramnega bogastva. Praktično sožitje z vernim ljudstvom v verni molitvi in rednem bogoslužju se je izkazalo nujno potrebno. — Akademiki tudi pri kongresu ne smejo zaostati. Kakor ljudstvo, tako naj se tudi akademska mladina na svoj način pripravi za kongres. Mladina je neizčrpen vir bodočnosti za vsak narod, ker ima novo svežost in novo energijo. Toda le taki narodi in taka mladina bo vzdržala v današnjem nervoznem tekmovanju narodov na političnem, gospodarskem in nacionalnem področju, ki ima krepko voljo in največ moralnih sil. Duševno in moralno zdravi narodi imajo bodočnost. So državniki in pedagogi, ki pričakujejo te vitalne sile od telesne vzgoje, sporta, atletike itd. Nedvomno si dobi mladina od sporta in telovadbe zmisel za disciplino, zdravje itd., toda sport, atletika itd. lahko zaidejo v enostransko naturalistično smer, v kolikor pričakujejo obnovitev duhovne sile od solnca, vode, telesnih gibov itd. Kogre za notranjo krepkost, za podreditev telesa duhu, za samozataje, tedaj je to notranja duhovna atletika, duhovni sport, duhovna telovadba in tu moramo iskati višje pomoči, tu nam mora priti pomoč od Evharistije, ki združi božjo kri in božje meso z našo krvjo in našim telesom. Podvig duhovne energije, okrepitev volje, to je veliki božji dar, ki ga sprejmemo po Evharistiji. — Te osnovne misli je hotel tečaj za akademike zlasti podčrtati. Ker bodo izšla predavanja v posebni brošuri, ne bomo podrobno govorili o njih.

Reden potek lepo uspelega evharističnega tečaja za akademike je zmotil neljub incident. Prireditelji tečaja so namreč prejeli v soboto dopis od rektorata, s katerim jih opozarja na sklep univerzitetne uprave iz leta 1930., po katerem se ne morejo na univerzi vršiti nobena predavanja, pri katerih ne bi sodelovali nastavljeni univerze (profesorji in dijaki). Dan prej je izšel v Akademskem glasu članek, v katerem pisec vprašuje univ. senat, ali je v tem oziru spremenil svoje stališče. Članek je bil napisan prav z ozirom na Evharistični tečaj akademikov, na katerem bi govorili tudi nekateri predavatelji, ki niso člani profesorskega zbora. Toda spričo dejstva, da so se v teku več let po omenjenem sklepu vršila na univerzi, zlasti v predavalnici mineraloškega instituta kakor tudi v zbornici že nešteta predavanja, tako stro-

Gostilna „Zadružna klet“ - Kongresni trg
„Svoji k svojim!“

Rešitev problema brezposelnosti

v stanovskem reču

kovno-znanstvenega, kakor tudi skoraj družabno-spoznavega značaja (več francoskih, čeških itd. predavateljev; omenjamo le predavanje prof. Kendera iz Maribora, nadalje g. Sittersa, ki je predaval v društvu YMCA, Sadjarsko in vrtnarstvo društvo, Jadranska konferenca, pri kateri so govorili le neuniverzitetni predavatelji) je jasno, da naša univerzitetna uprava ni tolmačila doslej omenjenega sklepa po črki, temveč po duhu in smislu in je bila svoječasna prepoved izdana bolj slučajno ob morda umestni priložnosti. Mi vidimo v tem odloku samo to dejstvo, da se je rektorat hotel izogniti sporu z določeno skupino akademikov oziroma sporu med akademiki samimi. V tem nas potrjuje tudi končno zagotovilo v Ak. glasu, da se na slučaj dovolitve Evharističnega tečaja še povrne. Zato je morda pametnejše, če naslovimo te vrstice na tiste, ki jim ta tečaj ne da mirno spati, saj je rektorat naše univerze za veliko misel evharističnega prepoveda našega naroda že s poprej danim dovoljenjem pokazal brezdvoma veliko razumevanje. Že sama pripomba v Ak. gl., da se na stvar še povrne, dokazuje dovolj, da piscu članka ne gre samo za neko navidezno krivico, ki se je bajde zgodila Slavističnemu klubu, ki ni mogel prirediti zaradi omenjenega sklepa svojih predavanj na univerzi. Mnogo bolj je upravičen sklep, da mu gre zato, da se prav Evharistični tečaj ne sme vršiti na slovenski univerzi, v središču slovenskega naroda, ki ima letos častno nalogo in dolžnost, pripraviti vsedrjavni evharistični kongres. Čeprav nočemo popolnoma nič omalovaževati dela in ciljev Slavističnega kluba, ki je imel, kot pravi pisec, še velike namere, pa ne moremo mimo dejstva strašno ozkogrudnega gledanja pisca na ogromno važnost, ki jo ima letošnji evharistični kongres v Ljubljani za ves slovenski narod. Tako nerazumevanje je pokazal prav s to svojo nervoznostjo, ki mu jo je vzbudila sama objava evharističnega tečaja na slovenski univerzi. In če udarimo na one veleslovenske strune, s katerimi si v nekem drugem članku na naš naslov poje slavo isti Akademski glas, nam je njegovo pisanje dvakrat nerazumljivo. Zakaj takega nerazumevanja velikega pomena letošnjega evharističnega kongresa za slovenski narod, kot ga je pokazal Akad. glas s tem nestrpnim člankom, še ves čas priprav na kongres nismo doživeli. Toda če je piscu in Akad. glasu res kaj za srečno bodočnost našega naroda, potem bi moral tudi ta akademski evharistični tečaj sprejeti z drugačno dobrohotnostjo, da bi mogel s svojim pisanjem vsaj malo še vzdržati videz objektivnosti. Saj je bil ta tečaj priprava na tisti kongres, ki naj prav v sedanjem, za naš narod tako težkem času vsemu svetu izpriča, da Slovenci še živimo, da hočemo še naprej živeti in da znamo še v sedanjih najtežjih časih nekaj velikega ustvariti. Samo dejstvo, da je bila organizacija vsedrjavnega evharističnega kongresa, ki naj začrta pot iz sedanjih zmed in stisk, poverjena prav nam Slovincem; mora vzbuditi v prav vsakem Slovincu občutje ponosa samozavesti in spoštovanja. Saj bo

Iz vrst kapitalističnih »gospodarstvenikov« se že slišijo glasovi, naj se večji del brezposelne armade odtegne iz območja brezposelnih podpor in vpostavi v industrijo; v kolikor pa to ne bi šlo, naj ostanejo vse življenje brezposelni in navezani na ubožno oskrbo. Ta predlog je za izgled brezposelnih pri nadaljnjem obstoju kapitalističnega sistema res »razveseljiv«.

V kapitalizmu ni regulativno gospodarsko načelo kritje potreb in prehrana, temveč strem-ljenje po dobičku, torej npravno neomejena nagonna sila, ki je nujno usmerjena v brezmejnost. Nепrestana »množitev kapitala« in »večanje socialnega produkta« mu je bistvena prvina, kajti le na ta način je mogoče pridobivanje v brezmejnost. Dokler je bilo še dovolj agrarnih pokrajin, v katerih je lahko zapadni industrializem z dobičkom zamenjal svoje izdelke za surovine in za prehrano za svoj gospodarski aparat, je šla pot v dozdevno brezmejnost. Tako se je razvijala »svetovno-gospodarska politika« v opojnosti pohlepa po dobičku in kapitalističnega razmaha tja do svetovne vojne. Naglemu razmahu vojne industrije, ki je bila omogočena z vojno-pesojilnim gospodarstvom, je prav tako nenadoma sledil preokret in padec brezmejno razevelega industrijskega aparata, ker se je moral omejiti zgolj na ljudske potrebe v notranjosti in na svetovnem trgu. Deloma pa so tudi (kolonialne) agrarne dežele med vojno bile zindustrializirane predvsem za evropske vojne potrebe, deloma pa za lastne, ker je imela evropsko-ameriška industrija polne roke dela z izdelovanjem uničujočih vojnih produktov; zato ni mogla več zalagati agrarnih dežel — svojih prejšnjih trgov. Tako je ob koncu vojne stala razevela zapadna industrija pred silno omejitvijo svoje oddajne možnosti tako doma kot na svetovnem trgu: doma je zelo padla kupna moč, na svetovnem trgu pa se je razvila konkurenca nekdanjih poljedelskih držav, Indije, Kitajske in predvsem Japonske.

Celo desetletje je evropsko-ameriška industrija zaman poskušala, da bi z zgrešeno racionalizacijo zmanjšala produkcijske stroške in obenem zvečala množino izdelkov, da bi tako mogla konkurirati in lahko ostala dobičkanosna. Dozdevni razcvet gospodarstva radi poplave novih strojev je slepil celo desetletje, dokler ni nastopil konec splošnega tekmovanja v »racionalizaciji«, ker je postalo jasno, da bo tega hrupa kmalu konec. »Racionalizacija« z vso svojo »pomnožitvijo kapitala« in s »povečanjem socialnega produkta« je bila tudi iz zgolj kapitalističnega vidika le zgrešen zamah. Dragocene stroje so morali zaustaviti, ker »povečanega socialnega produkta« ni bilo mogoče nikamor spraviti. Splošen zlom industrije in bank, splošen proces krčenja in ustavljanja, ki je zahteval 50 do 80 milijonov žrtev — brezposelnih obenem z družinami, je človeštvu odkril kriva pota, po katerih se je ves ta proces razvijal.

Katastrofalni razvoj kapitalističnega gospodarstva nas sili iskati rešitev v drugi smeri. »Nazaj k osebnosti!« Namesto neodgovorne fiktivne (dozdevne) juridične osebe v akcijskem sistemu se mora zopet vrniti kot gospodarski subjekt — osebno odgovoren in npravno vezan človek. »Nazaj k organskemu razvoju!« — pod tem mislimo zdravo gospodarstvo, usmerjeno k potrebam v zdravi družabni organizaciji, v nasprotju z brezmejnimi kapitalističnimi razmahom.

Upadanje kapitalističnega gospodarskega aparata kaže v tisto smer, v kateri vidimo mi rešitev stanovskega, proletarskega in brezposelnega problema: k zopetnemu podvigu dela do zajamčene gospodarske samostojnosti!

V tem je predvsem rešitev vprašanja brezposelnosti. Sistem brezposelnih podpor

je ravno tako kot zgolj ubožna oskrba povsem zgrešen. Brezposelne podpore in ubožna oskrba smejo za delo sposobnim služiti kot pomoč samo v slučaju nenadne in prehodne stiske. Ako bi pa postale to stalne ustanove za za delo sposobne ljudi, bi ne bile le šola za zanemarjanje dolžnosti in za brezvestnost, temveč bi postale gospodarska nevarnost za občo blaginjo; to predvsem v času gospodarskega upadanja, kakor ga doživljamo danes, ko nastopajo cele armade brezposelnih. Kajti za delo sposoben brezposelnik troši že itak nedovoljno zalogo dobrin, ne da bi jih z delovno protistoritvijo nadomestil z novo ustvarjenimi dobrinami. S takim, vedno večjim upadanjem dobrin in obubožanjem družbe brezposemost sistematično narašča, ker kupna moč družbe radi stopnjevanega obubožanja še bolj pada.

Edino, socialno in gospodarsko pravilno, sistematično skrbstvo za brezposelne je: ustvaritev delovne možnosti. V današnjem svetovnem zlu brezposelnosti so tako jasno vidni vzroki in razlogi pomanjkanja delovne možnosti, da je z gotovostjo mogoče najti sredstva, ki bi temu zlu odpomogla. Vzrok je kapitalizem, predvsem protinaravna »pomnožitev kapitala« z mašinizmom in »racionalizacijo«. Edina zdravilna gospodarska sredstva proti uničujoči kugi brezposelnosti so: razstavitev in odstranitev kapitalizma, mašinizma, zgrešene racionalizacije ter upostavitve delovne možnosti z obnovo stanov! V trenutku, ko bi se zmanjšal n. pr. kontingent kruha v dunajskih pekarskih tovarnah za 10%, more 700 dunajskih pekarskih mojstrov zaposliti 229 pomočnikov, ki bi vsled znižanja kontingenta v tovarnah postali brezposelni, in poleg teh še takoj 747 prejšnjih brezposelnih — torej več kot eno tretjino vseh dunajskih brezposelnih pekarskih pomočnikov. Če bi pa se tovarniški kontingent znižal za približno 31%, pa morejo mali pekarski obrati poleg 700 trenutnih (zaradi zmanjšanja tovarniškega kontingenta) brezposelnih zaposliti takoj še vseh 2292 prejšnjih nezaposlenih pekarjev. Država in gospodarstvo bi s tem prihranila ogromno vsoto brezposelnih podpor in bi poleg tega prejela od pomnoženih malih pekarskih obratov zaradi velikega izboljšanja njihovega prometa in položaja na davkih mnogo več, kot pa bi se znižale davčne dajatve maloštevilnih pekarskih tovarn z zmanjšanim obratom. Saj je dokazano, da daje davčni premah vselej le množica davkoplačevalcev, ne pa malo število visoko obdavčenih.

ZA SPOMLAD IN VELIKONOČ

kupite

nogavice, rokavice, srajce, kravate,
žepne robce, modne in športne
potrebščine itd.

najceneje

pri tvrdki

JOSIP PETELINC L J U B L J A N A

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Akademiki 10% popust!

Uresničiti bo treba dvoje osnovnih socialno-reformnih zahtev: omogočiti zemljo in hišo sleherni družini ter gospodarsko samostojnost vsakemu, ki je npravno in strokovno sposoben. To pa pomeni največje ustvaritev delovne priložnosti, ki je sploh možna. Naselitev, gradnja hiš in delavnic, novih gospodarstev s potrebnimi napravami za osamosvojene delavce in oprema novih hiš za družine, izdelava nove oprave, orodja, strojev, koristnih nasadov, nabava živine, predelava ledin in pušč v intenzivno obdelovano zemljo: — vse to daje vsem obrtnim nedogledno delovno priložnost in kruh; dviga davčno moč prebivalstva in s tem sposobnost države za ustvaritev nadaljnjih možnosti dela in zaslužka. Tako ogromnih koristnih posledic

ne morejo ustvariti nobeni drugi ukrepi, kaj šele na tako produktiven način: kajti vse, kar se s tem ustvari, povzroči podvig zdravih potreb, zdrave produkcije prehrane in zdravo porazdelitev dobrin.

Zemlja, hiša in samostojnost so tudi najboljše »socialno zavarovanje«, dočim moderno socialno zavarovalništvo, ki je zgrajeno povsem na kapitalistično-proletarski osnovi, deživlja v krizi kapitalizma svoj bankrot.

Če k temu predlogu dodamo še zahtevo po preudarnem in smotrenem znižanju delovnega časa v gospodarsko-tehnično nujnih veeobratih, pa smo prišli v okom enemu najbolj zapletenih socialnih problemov naših dni.

Slovenski jezik - dialekt?

Odkar uprablja eksaktna znanost pojma »jezik« in »dialekt« v čisto določenih pomenih in odkar so slovanski jeziki predmet jezikoslovne vede, so vsi znanstveniki, ki so se ukvarjali s klasifikacijo in ustrojem slovanskih jezikov, učili, da je slovenščina samostojen jezik, ki se je razvil v razne slovenske dialekte s skupnim imenovalcem: slovenski jezik.

Da nas ne bo kdo dolžil pristranosti v tej trditvi, ne navajamo dokazov za to iz slovenskih filologov, ampak omenjamo samo največje slovanske in neslovanske inozemske.

Dr. Wenzel Vondrák, Čeh po rodu, ki je največji filolog slavistični, univ. prof. na Dunaju in po prevratu v Brnu, je napisal *Vergleichende Slavische Grammatik* (Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht, 1906), kjer deli južnoslovanske jezike v te-le skupine: 1. Bulgarisch (str. 3); 2. das Serbokroatische (str. 5); 3. das Slovenische (str. 7).

V »Enciklopediji Slovanske filologije«, ki jo je izdala ruska carska akademija znanosti, St. Petersburg 1909, II. del, opisuje Niederle, univ. prof. v Pragi, v knjigi: »Obozrénie sovremennago slavjansva« in obravnava slovanske narode po tej vrsti: Ruskie (str. 7); Poljaki i Kašuby (str. 42); Lužické Serby (str. 63); Čehi i Slováci (str. 69); Slovenci (str. 98; tu pravi: Slovenci, severozapadni del južnega slovanstva, veja nekdanj mogočnega debela slovanskega, so se naselili med Donavo v Panonski nižavi do Adrianskega morja med leti 568—595 po Kristusu; sledi cela razprava, v kateri podaja statistični pregled ozemlja in število Slovencev: 1.449.780 [str. 103]; Horvaty i Serby [str. 107]; Bolgary [str. 135]).

Neslovanski filolgi: A. Meillet et M. Cohen: *Les Langues du Monde*, Paris 1924, Librairie ancienne E'douard Champion.

Naštevajoč slovanske jezike piše (str. 74—76): Slovanski jeziki se dele v 3 skupine, južno, zahodno in vzhodno.

A. Južna skupina je poznana iz najstarejših časov. Danes se razteza južnoslovanska skupina od Jadrana do Črnega morja na površini, kjer se lokalne govornice vrstijo s tako neznatnimi spremembami, da bi bilo večkrat nemogoče določiti dialektične razlike, ko bi se gledalo samo na govornico. S časom so se izoblikovali trije književni jeziki, ki odgovarjajo v glavnem trem različnim narečjem.

a) Slovensščina, ki jo govori okrog 1.200.000 ljudi in čije najstarejši spis je iz X. stoletja (Brižinski spomeniki) in ki ima književnost izza konca XVIII. stol. (pravilno XVI.). — Središče slovenščine je Kranjska, toda slovenščina sega na južno Štajersko in Koroško, v kotiček Hrvaške in je razširjena po glavnem delu starega avstrijskega Primorja do Soče in celo preko te reke;

b) srbo-hrvaščina;

c) bulgarščina.

V *L'encyclopedie Larousse du XXe siècle*, tom VI. Paris, Librairie Larousse, 1933, s. v. Slave (str. 376—377): Les parlers slaves se

distribuent en trois groupes: 1° groupe oriental...; 2° groupe occidental...; 3° groupe méridionale, comprenant le bulgare, le serbo-croate et le slovène. — (Slovanski jeziki se dele na 3 skupine: vzhodno, zahodno, južno, ki obsega bulgarščino, srbo-hrvaščino in slovenščino.)

Enciklopedija ima poseben članek (str. 379): **Slovènes**, kjer govori o zgodovini, jeziku, slovstvu in značaju Slovencev. V odstavku *Langue et Littérature* pravi: Slovenci govorijo jezik, ki je med vsemi slovanskimi jeziki najbližji srbo-hrvaški skupini, a se vendar od nje toliko loči, da je sredstvo lastne izvirne književnosti.

Podobne podatke nahajamo v katoliški enciklopediji ameriški: *The Catholic Encyclopedia*, Volume XIV. New York 1912; sub voce **Slavs** (str. 42—57) so obdelani slovanski narodi. V oddelku III: *Classification of the Slavonic Peoples* vidimo, da se šteje slovenščina kot poseben jezik ves čas, odkar se slavistika znanstveno obravnava, t. j. od Dobrovskega, očeta slavistike. Tam beremo:

Vprašanje opredelitve in števila slovanskih narodov je zapleteno. — Znanstveniki si niso v tem edini. L. 1822. je oče slovanske filologije, Jožef Dobrovsky priznal 9 slovanskih narodnosti in jezikov: rusko, ilirsko ali srbsko, hrvaško, slovensko, korotansko, slovaško, češko, lužiško-srbsko, poljsko. Schleicher je naštel l. 1865. osem slovanskih jezikov (med njimi tudi slovensko). Florinskij našteva l. 1907. 9 jezikov (med njimi tudi slovenščino. Nato podaja zgodovino in statistiko Slovencev: (str. 49), ki je taka, da jo moremo smatrati kot znano že iz francoskih enciklopedij.

Visoko literarno vrednost slovanskih pisateljev izpričujejo razprave inozemcev o slov. pisateljih. Največji slov. pesnik Prešeren (1800—1849) je preveden ves v ruščino (Korš, Moskva 1901), v nemščino (Samhaber, Prešerenklänge 1880; Fr. Vidic: Fr. Prešeren. Poesien. In deutscher Übertragung gesammelt von Fr. Vidic, Wien 1901, Alfred Hölder), v češčino, srbščino (Donić, Beograd), mnogo v švedščino (Alfred Jensen), italijanščino.

O sedanjem največjem pesniku O. Župančiču je napisal Lucien Tesnière, Maître de Conférences à la Faculté des Lettres de l'Université de Strasbourg delo: *Oton Joupantschitch. Poète slovène, l'homme et l'oeuvre* (Paris, Les Belles-Lettres, 95 Boulevard Raspail VIe, 1931), strani: 383. Tu je Evropo seznanil s Slovenci in Župančičem. Njega označuje tako-le: Tragedija Otona Župančiča je ista kot pri vseh malih jezikih... Težko je podati pesnika v dobrem prevodu. Saj je pri vsem trudu prevod le strategičen umik, ki skuša kolikor možno ohraniti lepote izvirnika. Toda najboljše gre v izgubo. Tako bo tudi Župančič, čigar dela brez sramu lahko tekmujejo z onimi najboljših tujih pesnikov in ki bi, ako bi bil n. pr. Francoz, veljal za velikega pesnika, le težko kdaj imel ono mesto v svetovni književnosti, ki bi mu šlo.

ta kongres afirmacija naše življenjske sile, ki se večno obnavlja v našem narodu in najboljši njegov branik v težkih dneh. Upamo torej, da nam Akad. glas ne bo zameril, če zapišemo, da omenjenega članka ni objavil iz velike ljubezni do slovenskega naroda. Tudi versko najbolj indiferenten član našega naroda namreč ne more in ne sme, če se hoče še šteti k tej skupnosti, na ta način ovirati izvedbo tako častne naloge, kot so jo našemu narodu poverili katoličani vse Jugoslavije. Ak. glas, ki vedno poudarja, da je za svobodo in demokracijo, je preprečil na univerzitetnih tleh zborovanje akademikov, torej nekaj, kar je rektorat že via facti dovolil in s tem seveda tudi za bodoče preprečil vsako zborovanje in vsak sestanek kateregakoli društva, pri katerem ne bi nastopali izključno člani prof. zbora naše univerze. — Vprašamo: Zakaj Akad. glas ni protestiral proti temu, da na univerzitetnih tleh predava g. Sitters na zborovanju Ymce, ki je protestantska ustanova, pač pa je smatral za potrebno, da se je o Ymci na dolgo in široko razpisal? Kako misli Akad. glas priljubiti slovensko univerzo slovenskemu narodu, če ta narod izve, da vprav samo katoliški akademiki niso smeli po zaslugi Akademikega glasa prirediti evharističnega tečaja na univerzi? Če bi storilo to, kar je storil Akad. glas, recimo »Jutro«, bi se prav nič ne čudili. Toda Akad. glas hoče veljati kot stanovsko glasilo vseh akademikov in bi moral temu dosledno našo upravičeno zahtevo najmanj podpreti, zlasti še, ko ve, da to ni bila nikaka strankarsko-politična prireditev, temveč izključno verska, namenjena vsem katoliškim akademikom. Katoliški akademiki smo se odloka disciplinirano držali, izjavljamo pa, da se čutimo globoko prizadete in užaljene. H koncu moramo še ugotoviti, da izpad v Akad. glasu tečaj samemu nikakor ni bil v škodo. Saj se slovenski akademiki na splošno mnogo bolj zavedajo te veličastne verske manifestacije našega naroda. Oni bodo kljub vsem oviram znali uveljaviti pravega evharističnega duha tudi na naši univerzi. Zato jamči že pravkar končani evharistični tečaj akademikov, ki se na slovenski univerzi sploh ni mogel dovršiti.

Kdo blodi? V zadnjih številkah našega lista smo pričeli nekaj replik na pisanje »Akademskega glasa«. Kdor jih je čital, ve, da smo na pisanje »Akad. gl.« replicirali stvarno, nikdar zgolj pavšalno, apriorno-tendenciozno. — V 10. številki smo pod naslovom »Čuden način poročanja« dokazali »Akad. glasu« neobjektivnost, ki jo je zagrešil v svoji oceni »Doma in Svetas«, ko je iz članka E. Bojca iztrgal brez zveze eno misel in iz nje izvajal neobjektivno zaključek. Izpodbili smo tudi krivo tolmačenje članka Fr. Vodnika »Slovensko vprašanje«, kjer skuša »Akad. glas« Vodniku podvaliti materialistično gledanje. V podkrepitev našega dokaza neobjektivnosti smo pričeli še dva sestavka pod naslovoma »Brez presenetljivih zaključkov« in »Slovensko vprašanje«. — V svoji 11. številki smo pod naslovom »Svetovni kongres dijaštva« osvetlili s prave, resnične strani ozadje tega kongresa in nanj opomnili

tudi »Akad. glas«, ki je o kongresu prinesel simpatično poročilo in obrnil posebno pozornost 6 »krščanskim« udeležencem tega kongresa in skušal s tem dati marksističnemu kongresu nadstrankarsko obeležje. — V svoji 13. številki smo pod naslovom Zopet netočno poročanje v »Akad. glas« z dejstvi in številkami dokazali, da je neresnično in tendenciozno poročilo o podpornih akcijah med katoliškimi akademiki. Dokazali smo mu, da je s tem storil javno krivico. — V svoji 14. številki smo pod naslovom »Akad. glas« — strokovno-informativno glasilo?« s citati in navedbami nekaterih značilnih člankov in ocen v »Akad. glas« ugotovili dejstvo, da »Akad. glas« ni več stanovsko-strokovno glasilo, temveč, da postaja od številke do številke svetovno-nazorno in kulturno opredeljen list. To je dejstvo, ki ga ni treba posebej dokazovati z zavijanjem, temveč ki ga more vsakdo kratkoma ugotoviti. Kdor zavzema do splošno-kulturnih vprašanj svoje stališče, ta je že opredeljen, ni več »izven dobrega in zlega«. To smo ugotovili in vse to s stvarnimi navedbami podprli. Na podlagi te ugotovitve smo na koncu res očiteli »Akad. glas« hinavstvo, ker vkljub dejstvu, da ni stanovsko-strokovni list, vendar vrši propagando zase s tega vidika. — V isti številki smo pod naslovom »Marksistični apriorizem v »Akad. glas« dokazali in to zopet stvarno, s citati in dejstvi, da »Akad. glas« Terseglavovega članka ni razumel in da ga je neobjektivno in v resnici po marksističnih vidikih tolmačil. Tudi v tem sestavku nismo izhajali iz apriornega ali pavšalnega stališča, temveč smo točno razčlenjevali pisanje »Akad. glas« in izvedli iz njega svoje zaključke. V tem je bila »vrsta ostrih napadov na »Akad. glas« — tako namreč apostrofira naše replike 10. številki »Akad. glas«, 22. marca t. l. v članku »Straža v viharju« — naš tovariš, ki blodi«. Ves način tega članka je tak, da se nam vsiljuje mnenje, da »Akad. glas« računa zlasti na one svoje čitatelje, ki »Straže« ne berejo. Kajti kako naj človek, ki je bral naše replike na »Akad. glas«, ki so bile vse navezane na čisto določeno pisanje »Ak. gl.«, pritrđi samim pavšalnim, nepodprtim, nedokazanim očitkom in podtikavanjem, ki so v tozadnevem članku »Ak. gl.« navezani? »Ak. gl.« nam je ostal dolžan odgovora na prav vse naše analitično in z dejstvi dokazane trditve in ugotovitve ter, če hočete očitke, ki smo jih naslovili nanj. Dosedaj »Ak. gl.« še ni ovrzel niti eno našo trditev, niti najvažnejših. Zato danes ponovno pribijemo, da vzdržujemo vse naše trditve in ugotovitve glede »Ak. gl.« in jih bomo vzdrževali vse dotlej, dokler nam ne bo »Ak. gl.« po isti poti, analitično in z dejstvi dokazal nasprotno in to ne pavšalno, temveč za vsako našo trditev specielno. — Članek v 10. številki »Ak. gl.« ni dostojen za akademika, še manj pa za uredništvo lista, ki pravi, da hoče biti neodvisen, objektivno stanovsko-akademski list. Beri članek kolikorkrat hočeš, ne boš zasledil v njem niti ene stvarne zavrtnitve našega pisanja. Še nekaj. »Ak. gl.« se po

O istem Župančiču je napisal knjigo Italijan Cronia Arturo: Ottone Župančič, Roma 1928 (Publicazioni dell' »Istituto per l'Europa orientale«. I Serie XIII, strani: 137), v uvodu ima kratko označbo slovenske literature ob koncu 19. stoletja. Župančič mu je »poeta per eccellenza«.

O največjem modernem slovenskem pripovedniku Ivanu Cankarju pravi Francoz Lebesgue, ki zna 33 jezikov: »Cankar — une immortelle figure européenne.« V italijanščini je prevedenih več njegovih knjig: Ivan Cankar, La mia vita. Traduzione dallo sloveno, studio critico e note di Bartolomeo Calvi. »Mussolinia« Edizioni Paladina.

Tovarišu

† Jožetu Medveščku

v skromen spomin

Ni še dolgo, kar smo se poslovili od tovariša Hribovška Toneta, pa si za njim odšel, Jože, tudi Ti.

Te dni, in še vprav na tako lep Gospodov dan, ko se že veselimo prihajajoče pomladi, smo se globoko žalostni poslovili, dragi Jože, tudi od Tebe, ko si nam odšel v večno pomlad...!

Prepričani smo, Tvoj trud in boj je zaslužil v očeh božje ljubezni plačilo večne pomladi in veselja.

Kar nekako tiho in skromno si živel in umrl. Razumeli smo, razumemo docela danes: bolezen, jetika je glodala in glodala Tvoje mlado telo in Te nam končno še mladega iztrgala iz naše srede. Kar neopaženo si izginil s pozorišča naših

znani metodi postavlja — ker ni mogel naše trditve, da izhaja njegova ocena Terseglavovega članka iz marksističnih vidikov, ovreči — v pozo, ki naj vzbudi pri čitateljih sočustvovanje in spoznanje, da so mu usta zavezana, ko pravi k naši tozadnevni ugotovitvi: »To je znani način, s katerim skušajo skrajni katoliški fanatiki razorožiti vse, kar ni ali njim neomajno vdano in slepo poslušno, ali pa opisano v »Jadrani« (podčrtali mi). Pritisnejo ti žig in to javno označijo, češ: Pozor! Policija pazi!« Materializem kot svetovni nazor in marksizem kot socialno-politični nazor je pri nas prav tako dovoljen kot n. pr. katoliški nazor. Dovoljeno ga je širiti ustno in v tiskani besedi (n. pr. radikalno-marksistična »Književnost«!). Pa saj to tudi »Ak. gl.« dobro ve. Ampak njemu ne gre za to. Gre mu le za to, da ne bi akademska mladina in njegovi čitatelji tega prekmalu spoznali. To bi namreč resno ogrožalo njegov nadaljnji obstoj! Zato servira svoje nazore v navidezno indiferentni obliki. Zato ocenjuje marksistične revije v navidezno informativni obliki. — Značilno je tudi na kak način hoče »Ak. gl.« doseči s svojim napadom (to je res napad, ne pa stvarna kritika ali zavrtnitev) efekt. Ker ne more pobiti na-

ših trditve, ki smo jih napisali in dokazali, pa lopne po »maloštevilmem, toda izredno zagriženem skrajnem in napadnem katoliškem taboru«, hoteč s tem svojim čitateljem predstaviti uredniški in sotrudniški krog »Straže«. Očita nam »katoliški fanatizem« itd. Morda misli »Ak. gl.«, da je doslednost in odločnost fanatizem, zagriženost in podobno? Ravno linijo in dosledno zastopanje katoliških načel kvalificirati s »fanatizmom«, »skrajnostjo« itd., to je napram katolicizmu že vršil skozi vso svojo življensko dobo prosluli liberalizem in torej »Ak. gl.« s tem svojim očitkom ničesar novega ne pove, ker smo takih očitkov kot so »neustrpnost«, »intoleranca« itd. že silno vajeni. — »Ak. gl.« hinavsko postavlja meje med »zavedenimi katoliškimi fanatikami« in »večino katoliškega dijaštva«. Toda takih razmejitev smo že vajeni iz preminulih »Rdečih signalov«, pa se je vendarle izkazalo, da sestavljajo kat. akademiki vselej kompaktno enoto, ki še danes drži, dočim »Rdečih signalov« že zdavnaj ni več. Naj se »Ak. gl.« uči iz »zgodovine«! — Kdor je bral »Dialog« v 11. številki »Straže« ve, da je »Ak. gl.« oz. njegova »informativna miza« omenjena le krajevno. Na tako neresna podtikanja zato sploh ne odgovarjamo. — Na koncu

MCMXXX. Mantova (strani 267). (Cankarja uvaja v najširši krog svetovnih umetnikov.) — Ivan Cankar: Il Re di Betainova. Dramma in tre atti. Traduzione integrale dallo sloveno e studio critico di Bartolomeo Calvi. Torino 1929. Cankarjev »Il servo Bortolo e il suo diritto« je preveden v 4 italijanskih prevodih, dalje je preveden v francoščino, angleščino, nemščino (v 2 prevodih), češčino, ruščino, rumunščino.

Prevedeni so tudi drugi pesniki in pripovedniki: Aškerc v ruščino, češčino, švedščino, Gregorčič v češčino, ruščino, švedščino, italijanščino.

katoliških akademskih društev. Zvedeli smo za vzrok tega Tvojega umika: bolan sem!

Prišel je dan, ko si odšel na Golnik in slutili smo: Tvoje lepo mlado življenje počasi usiha. Vrnil si se domov in dasi med nas nisi mogel, si delal med svojimi v župniji na Viču vztrajno, neumorno in požrtvovalno za katoliško stvar. Bil si resničen delavec katoliške akcije do konca. Luč močne vere je gorela v Tebi, prava modrost ob še tako podrobnem in skritem delu Te je spremljala na vsej Tvoji poti.

Dragi Jože! Te skromne vrstice Ti Tvoji tovariši, ki so s Teboj skupno orali bodisi v »Zarji«, bodisi v Akademskem misijonskem krožku, bodisi v Vincencijevi konferenci za akademike, kjer si delal z vso ljubeznijo, pišejo v slovo in v trajen spomin.

Ti si dosegel svoj cilj, Tvoj plačnik je Bog; izprosi pri Njem nam, svojim tovarišem, mnogo tistega ognja, tiste ljubezni in požrtvovalnosti, ki si jo imel Ti pri klenem delu za katoliško stvar. Tih in skromen si bil v svojem neumornem delu, Tvoja ljubezen do Boga, do zemlje in naših ljudi je bila silna in mlada! To nam izprosi, dragi Jože, pri svojem Plačniku! — Večna luč naj Ti svetli!

Počivaj v miru!

samo še to: Skrbeli bomo vedno, da bo šestilo vladalo le v geometriji in sorodnih matematičnih vedah... Po vsem tem pa še vprašamo: Kdo torej blodi?

J. k. a. d. »Danica« si je na svojem 42. obnem zboru izvolila naslednji odbor: predsednik Röger Tone, odborniki: Verbič Pavel, Moder Janko, Moljk Anton, Senica Ivan, Beličič Vinko. Novi odbor si je nadel nalogo, da poveže člane v trdno tovariško enoto, da bo tako »Danica« sposobna za nalogo bodočnosti. Zato prosi vse članstvo, da s polnim razumevanjem in zavedajoč se svojih nalog sodeluje pri delu, ker le v soglasju in delavnosti je uspeh.

Pridobivajte nam nove naročnike!

Popravljamo! V zadnji številki »Straže«, na strani 62, v vrstah 40—43 prvega stolpea navajamo citat, ki ga pomotoma pripisujemo Kreftu in »Književnosti«. — Popravljamo, da je zadevni citat iz članka Boža Voduška v »Hramovih zapiških«, 1934-35, št. 2.